

ДЕКЛЯРАЦІЯ

ПРАВИТЕЛЬСТВА УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕСПУБЛІКИ,

Виголошена Головою Ради Народніх Міністрів В. ПРОКОПОВИЧЕМ на
==== XVIII пленумі Ради Республіки ====

25 БЕРЕЗНЯ 1921 РОКУ.

Світла Радо! Правительство У. Н. Р. промовляти нині іменем якого висока честь і велика відповідальність припала мені, перед тим, як приступити до реальної роботи, вважає за свій обов'язок подати під високу розвагу Світлої Ради Республіки свої міркування щодо загального напрямку і характеру його діяльності.

Правительство твердо стоїть на тих принципах, які скристалізувалися в складному процесі відбудовання нашої державности і за краєугольний камінь своєї діяльності визнає нище зазначені основи: Самостійність У. Н. Р., парламентарний лад та демократичний устрій, рівноправність всіх національностей, що живуть на Україні, на підставі існуючих законів, забезпечення основних інтересів робітничих і селянських мас; ту засаду що земля має належити трудовому селянству, й той принцип, що єдиним державним центром У. Н. Р. являється центр, в державній системі якого мають своє місце Рада Республіки, як зверхній орган народньої влади, і СИМОН ПЕТЛЮРА, як Голова Держави в даний мент.

Виходячи з цих основних засад, правительство не подаватиме зараз детального програму своєї діяльності, вважаючи, що деталі часто дуже важні й точно сформульовані кожним Міністром з обсягу своєї діяльності, знайдуть собі місце і розв'язання в процесі роботи в тісному контакті з Радою Республіки. Парламентарно-діловий принцип складання кабінету дає певність, що правительство й Рада Республіки знайдуть завжди спільну мову. Маючи на увазі правильний і безперервний розвиток дер-

жавної роботи на нашій території і оправдання тих надій, які зв'язує з нашим переходом на рідні терени все населення України без різниці класів і національностей, Правительство вважає за необхідну умову успіху його роботи в найтіснішому контакті з Радою Республіки—дисциплінованість цієї роботи і пляномірність. Зоставляючи на боці все дрібне, ми маємо в першу голову вирішити негайно і послідовно основні кардинальні питання нашого державного життя. Отже, відносячи вияснення деталей до самого процесу спільної роботи, потрібні для успішности якої умови я зазначив вище, Правительство подає нині самі лише загальні віхи в двох сферах життя нашого державного організму—внутрішній і зовнішній.

В першій сфері життя-внутрішній ми маємо перед собою два комплекси завдань: 1) Організаційного характеру завдання тут, на чужині; 2) заходи, зв'язані з прискоренням нашого повороту на рідну територію і з підготовленням відповідного ґрунту для цього, а разом з тим, і для по зможі швидкого налагодження нормального життя на Україні, що знаходиться нині під ворожою окупацією.

В першій половині цього завдання-організаційні заходи тут,—ми вважаємо за свій обов'язок перш за все додати всіх сил, все зробити для нашої героїчної армії, для того, щоб задовольнити її потреби, як матеріяльні, так і духовні і зміцнити її як аполітичне, але свідоме своїх національно-державних обов'язків, дисципліноване, регулярне, на зразок європейський, військо. Близько до серця приймаючи інтереси і долю козаків наших, Пра-

вительство вживе заходів, щоб забезпечити відповідним способом інвалідів, поранених і хорих і по встановленні відповідних нагород одзначити героїв і задовольнити всіх козаків, хто взяв участь в визвольній боротьбі, в першу чергу землею. Трудна це річ, надто в тих умовах, в яких ми перебуваємо, але правительство полегшення її нормального розв'язання бачить в тому, що зараз існує Вища Військова Рада, цей мозок Армії, орган її сконсолідованої думки, і в тому, що в рядах своїх правительство має Військового Міністра, який відповідає за всю військову справу і який поєднує в своїй особі обов'язки Військового Міністра з урядом Командуючого Армією (Оплески). У цьому, в порозумінні цих чинників, гарантія і правильного ходу теоретичного розроблення всіх проблем військових і своєчасного поставлення на чергу для всіх потреб практичних.

Далі велику вагу привадує правительство до нашого центрального урядового апарату, в значній мірі випробованого на тяжкій роботі й пересіяного по часті на густе сито всього того, що довелось йому пережити. Збереження цього апарату, його удосконалення, його пристосовання до вимог даного моменту, підготування до розвернення відповідним способом на нашій території, а поки що створення певних нормальних умов життя і праці—все це творитиме собою предмет постійного пеклування Прзвительства.

Що торкається до другої половини завдання—роботи на теренах окупованих ворожою силою, серед нашого народу, що в тяжкій неволі більшовицькій не тратить сили духу, виступаючи з активним протестом, і всі надії свої на нас покладає, на нас сподівається, що торкається роботи серед і для народних мас, джерела нашої сили і певности, то тут Правительство за жайперший свій обов'язок вважає встановлення найтісніших зв'язків з Україною, надання їм, цим зв'язкам, регулярного характеру, далі підготування відповідного ґрунту серед населення для нашого повороту і на решті і це найголовніше—ряд заходів і мір тісно зв'язаних з попередньою діяльністю в цім напрямку Уряду, які мають урегулювати керування народними рухами і ввести їх в певні береги і направляти і далі цю могутню течію на лотоки нашої державности, щоб ні одна крапля крові народньої не пролилася марно.

Але повернутись до дому і удержатись там ми зможемо тільки тоді, коли прийдемо з готовим апаратом і розпочнемо роботу по відбудуванню нормального життя України по певному плану. Тому Правительство разом з вищезазначеними заходами і поруч з теоретичним розробленням питань нашої державности намчає уже зараз цілу низку підготовчих мір.

Констатуючи факт перетворення етнографічної маси в свідому націю, що являється найціннішим результатом дотеперішньої тяжкої і багатой на жертви,—на жертви, перед якими я в даний момент іменем Правительства схилию чоло,—багатої на жертви боротьби за нашу державність, Правительство великої ваги надає самій основі її, тій державности—Українській культурі. Тут Министерство Освіти, продовжуючи далі свою роботу, предложить Раді Республіки конкретні законопроекти, які мають змістити на принципах демократичних

самі підвалини духовні Республіки, витворюючи певні норми виховання й освіти поколінь свідомих громадян У. Н. Р., сприяючи одночасно на ґрунті нашої державности вільному культурному розвитку всіх національних меншостей України.

В сфері життя церковного, яке де далі набуває все більше-й-більше значіння, ставлячи на перше місце церкву живу, в цій сфері правительство не похитно стоїть на принципі автокефалії церкви української і йтиме далі до її осягнення.

Министерство Справ Внутрішніх, як і все Правительство, високо ставлячи ініціативу й самодіяльність всіх державно настроєних елементів населення, бажаючи притягти до активної державної роботи всі елементи без ріжниць класів й національностей, Министерство це вестиме роботу свою в напрямку притягнення до одбудування державного життя населення на місцях, починаючи з самого низу, вважаючи його, це населення, активним, безумовно потрібним, користним чинником в одбудуванні держави. Найблищим своїм завданням ставлячи забезпечення ладу й спокою, створення гарантій праводержавного устрою, правительство вживе всіх заходів, використавши досвід минулого, щоб створити організований твердо апарат народнього безпеченства.

В обсязі діяльності Министерства Народнього Господарства, перед яким стоїть велика робота по, так мовити, матеріал зації попередніх заходів наших економічного характеру Министерства Закордонних Справ і інших на чужині, заходів, про які ми говоритимемо в зв'язку з другою сферою нашого життя державного—зовнішньою, отже в обсязі Министерства Народнього Господарства правительство вживе підготовчі міри, які твердо спиратимуться на принципи випробованих самим життям, а саме: правительство, як й попереднє, так і нинішнє твердо стоятиме на переведення в дійсність основ вільного торгу. Далі воно вживе відповідних заходів для урегулювання справи торгу зовнішнього і, пронолячи далі раз намічену ще давніше політику економічну, дбатиме про те, щоб підтримати сільсько-господарську промисловість, в першу чергу цукрову.

В своїй діяльності Министерство Народнього Господарства визначне місце одводить приватній й громадській ініціативі й засобам до відбудови зруйнованої промисловости, дрібної й великої, а також підтримує ремісничу працю, щоб вона могла розвиватись органічно при найбільш сприятливих умовах.

Вважаючи кооперацію визначним чинником національним і економічним, чинником, на житті якого негативно відбилися умови окупації з одної сторони й еміграції з другої, правительство одводить йому відповідне місце в процесі налагодження життя нашого на підвалинах, що совпадають з засадами нашої державности. І тому йтиме до того щоб переревізувати, тобто переглянути, дотеперішнє наше становище шляхом урегулювання відносин між державою й цим важним чинником економічного й національного життя.

Налагодження народнього господарства не можливе без одбудови транспорту, де перед правительством стоїть великої ваги й не меншої трудности завдання. В даний момент, скажу коротко, вважаючи транспорт за основу обновлення нашого

державного економічного життя, правительство вестиме далі підготовчу роботу Міністерства Шляхів в напрямку реальному, який розпочато попереднім кабінетом, і з яким зазнайомлені Члени Високої Ради Республіки.

Всі ці заходи тісно зв'язані з нашим становищем фінансовим і мірами до його поліпшення й урегулювання.

Тут здаючи собі справу з неймовірних труднощів, які стоять перед нами, Міністерство Фінансів дбатиме про реформу системи податкування прямого і посереднього, якої вимагає зміна всієї економічної кон'юнктури, про встановлення де-яких монополій, не порушуючи принципів вільного торгу, про урегулювання емісії і заключення зовнішніх позичок.

Але правительство, вживаючи всіх тих заходів, глибоко переконано, що доти не можна буде оздоровити зовсім нашого фінансово-економічного життя і покласти певні підвалини розвитку народного добробуту, доки не ввійде знову в обіг та маса мільярдів грошових знаків, яка лежить схована у людности. Тому на Міністерство Фінансів разом з іншими заінтересованими відомствами возлагається в першу чергу знайти шляхи, йдучи якими, ми зможемо оживити наше економічне життя, пустивши в обіг діяльний ці збереження народні.

Вже все це, всі ці міри по обновленню господарського життя України і створенню нормальних умов його розвитку, все це стоїть в тісному і нерозривному зв'язку з заходами правительства в сфері зовнішньої політики. Наша закордонна політика, основана на бажанню нашому жити в згоді з сусідами і включити Україну в систему господарського життя Європи, має тепер прямувати до заінтересування порядкуючих чинників світової політики справами України та реальної допомоги їй. Зруйноване господарство України вимагає заложення в справу відбудови його великих капіталів, великих фахових сил і технічних матеріалів,—і це повинно бути куплено навіть дорогою ціною, а тому правительство має поробити поважні заходи до розкриття перспектив для промислової, фінансової та торговельної ініціативи на Україні певних держав і організацій Європи.

В зв'язку з цією роботою правительство уважає за конче доцільне в окремому законодатному акті зазначити, що держава наша приймає на себе відповідальність за борги бувшого Російського Уряду, в частині, яка припадає на нас і буде визначена тим актом.

Україна піде в своїх міжнародніх відносинах шляхом вже два роки позначеної орієнтації, маючи певні посередні державні чинники для включення її в орбіту політики великих держав, буде і далі стояти на суті договорів зложених до цього часу, дбаючи про зміцнення їх та поглиблення і корективи, які викликаються новими обставинами, що утворилися й будуть утворені нашою органічною роботою та співзвучним народнім рухом могутнім на Україні.

Разом з тим, рахуючи на широку поміч Держав Європи, в формі допомоги фінансової і тех-

нічної та інструкторської і шукаючи її тепер та реалізуючи в відповідний жент, Правительство не може одначе стати на шлях запросин чужої збройної сили (оплески) для заведення ладу і визволення України та такої платні за допомогу, яка порушила б принцип державної незалежності У. Н. Р.

Гарантією самостійної української політики являється на думку правительства об'єднання активних демократичних протибольшовицьких і політичних організацій, які власними силами підважуть велику спільну акцію в іськуву на теренах бувшої Росії та політичну в Європі і покладуть в цій спільній боротьбі основи майбутніх своїх відносин для гарантії миру й вільного розвитку продукційних сил та культурної творчости на сході Європи.

Тому робота Правительства в міжнародній політиці піде шляхом широкої пропаганди ідеї необхідности рішення проблем Сходу Європи способом закріплення державної незалежности новововсталых держав, їх визнання з боку керуючих чинників світової політики, їх спільної акції, шляхом вияснення і підготовки майбутніх відносин і визначної ролі України, як головного чинника відродження Сходу Європи.

Члени Світлої Ради Республіки! Правительство виразно уявляє собі ті великі труднощі, які стоять перед ним, ту неясність перспектив в зв'язку з загально-політичною кон'юктурою, при якій воно мусять розпочати свою діяльність. Правительство почувало, що завдання може перевищує його сили.

Але не зважаючи на це все, воно не могло відмовитися од того, щоб взятися до вирішення вищезначених завдань.

Його спонукало до цього почуття обов'язку перед Республікою, яке не дозволяло проволікати з часом, доки на наше місце прийдуть і достойніші й здатніші.

Далі привело нас сюди, до взяття на себе тяжкого обов'язку Першого Парляментарного Правительства України, привело нас до цього віра, віра незломна в конечну перемогу нашої державности, віра, що спирається на об'єктивних непереможних даних. Форми життя, які накидаються окупаційною владою українському народові, абсолютно цим народом неприємливі з мотивів, як політичних, так могутніх економічних і культурно-національних. Ці форми падають і впадуть напевно. Одновлення нормального народнього життя на всьому сході Європи неможливе без нас і тільки з нами, в нас і через нас—поратунок.

Наше завдання тільки знайти ті шляхи, якими ми зможемо прискорити цей процес визволення, одбудування У. Н. Р., привернення ладу на Сході Європи, оживлення там культурно-економічного життя, а разом з ним і унормування всього життя Європи.

От, Панове, це почуття обов'язку, ця віра незломна дозволили нам взяти на свої плечі цей тягар важкий, цю відповідальність велику і перед Вами і перед мільонами населення України.

Ми зважилися на це і тому, що серед цієї темної ночі зазорили нам ясні зорі провідні. Це—

консолідація всіх живих творчих сил нашого народного організму коло єдиного законного центру Української Держави, за яким стоїть преемственність влади і традиції У. Н. Р. на чол з Головою Директорії—СИМОНОМ ПЕТЛЮРОЮ. Ця консолідація являється гарантією успіху для досягнення основної мети МІЦНОЇ НЕЗАЛЕЖНОЇ ДЕРЖАВИ УКРАЇНСЬКОЇ. Це те, що ця консолідація прийняла конкретні форми: ми маємо Раду Республіки, якої авторитетними вказівками в своїй виконавчій роботі мусить керуватись Правительство.

Подаючи вищезазначений план діяльності Правительства в самих загальних рисах, під високу розвагу Світлої Ради Республіки я маю за честь іменем Правительства заявити, що тільки в тісному контакті з Радою Республіки і тільки маючи за собою довіря Ради Республіки, матиме змогу Правительство негайно приступити до реалізації зазначених заходів на благо всієї Отчизни нашої. (Гучні оплески).

За вірність з стенограмою
В. о. Директора Канцелярії Ол. Питель.

ФОРМУЛА ПЕРЕХОДА

ухвалена XX Пленумом 29-го Березня 1921 року.

Заслухавши Деклярацію Правительства з дня 25 Березня 1921 року й поділяючи основні засади наміченої в деклярації політики,—Рада Республіки обіцяє Правительству своє підпертя в справі переведення в життя зазначених вище засад, і висловлюючи Правительству своє довіря,—переходить до чергових справ.

Перший Секретарь
Ради Республіки С. Бачинський.

РАДА НАРОДНИХ МІНІСТРІВ:

ПРОКОПОВИЧ Вячеслав	Голова Рада Народних Міністрів.
ЛВИЦЬКИЙ Андрій	Заступник Голови Ради Народних Міністрів і Міністр Юстиції.
НІКОВСЬКИЙ Андрій	Заступник Голови Ради Народних Міністрів і Міністр Закордонних Справ.
БІЛІНСЬКИЙ Михайло	Міністр Внутрішніх Справ.
Генерал - Поручник ОМЕЛЬЯНОВИЧ - ПАВЛЕНКО Михайло	Міністр Військових Справ, з залишенням на уряді Командуючого Армією.
КОВАЛЕВСЬКИЙ Олександр	Міністр Земельних Справ.
ПИЛИПЧУК Пилип	Міністр Народного Господарства.
ТИМОШЕНКО Сергій	Міністр Шляхів.
ЛИПА Іван	Міністр Здоровля й Опікування.
САДОВСЬКИЙ Валентин	Міністр Праці.
КРАСНИЙ Пінхас	Міністр Єврейських Справ.
СТЕМПОВСЬКИЙ Станіслав	Міністр без теки.
ОГІЄНКО Іван	Керуючий Міністерством Ісповідань.
ЛЕБІДЬ-ЮРЧИК Харитон	Керуючий Міністерством Фінансів.
ХОЛОДНИЙ Петро	Керуючий Міністерством Освіти.
КАБАЧКІВ Іван	Державний Контрольор.
БАГРИНОВСЬКИЙ Микола	Державний Секретарь.

Підстава: Накази п. Голови Директорії від 24 Березня 1921 року.